

Hoofdstuk 5

Werkloos en (nog) niet actieven

1. De werklozen

In het kader van het onderzoek kreeg de RVA de vraag om op basis van de door het VFSIPH opgestelde lijst van Rijksregisternummers na te gaan welke personen op 30 juni 1997 als werkloze ingeschreven waren. In dit deel zoomen we in op deze groep van mensen, met dien verstande dat diegenen die en door de RSZ en door de RVA gekend waren, reeds eerder in dit rapport afzonderlijk behandeld werden.

1.1 Persoonskenmerken

Zoals reeds gesteld waren *1 042 personen* (19,5%) uit de onderzoekspopulatie werkloos op 30 juni 1997. Bijlage 3 specificeert tot welke RVA-categorieën ze kunnen behoren.

— Geslacht

In de ganse groep werklozen vinden we 614 mannen (58,9%) en 428 vrouwen (41,1%), wat een *man/vrouw index* oplevert van 1.43. Deze index ligt beduidend lager dan deze van de totale populatie (1,82) en beduidend lager dan de man/vrouw verhouding in de populatie werkenden (2,13).¹

De vrouwen hebben dan ook een grotere kans op werkloosheid (0,39) dan de mannen uit de onderzoekspopulatie (0,29).

— Leeftijd

Tabel 5.1 geeft een overzicht van de verdeling naar *leeftijdscategorieën* van de werklozen. Ook wordt de kans op werkloosheid binnen elk leeftijdsniveau berekend.

1. Dit verschil wordt statistisch bevestigd door de uitslag van de chi-square ($X^2=26,693$; $DF=1$; $p=0,001$).

Tabel 5.1

Overzicht van de verdeling naar leeftijdscategorie van de werklozen

leeftijdscategorie	Absoluut aantal	% van de werklozen	Verwacht op basis van populatie	% werkloos	Man/vrouw Index
18 tot 25 jaar	438	42,0	42,98%	19,06	1,0951
26 tot 30 jaar	177	17,0	15,09%	21,93	1,3912
31 tot 35 jaar	168	16,1	14,44%	21,76	1,8965
36 tot 40 jaar	121	11,6	11,71%	19,33	1,3725
41 tot 45 jaar	79	7,6	9,00%	16,42	2,5091
46 tot 50 jaar	45	4,3	4,88%	17,24	3,0926
51 tot 55 jaar	14	1,3	1,91%	13,73	3,6667

Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

Zoals we eerder stelden bij het al dan niet werken van de onderzochte personen, blijkt *leeftijd* ook een rol te spelen bij de bepaling van de kans op werkloosheid, zij het in beperkte mate. De kans op werkloosheid bij de arbeidsgehandicapten jonger dan 40 jaar situeert zich rond de 0,20, terwijl deze kans bij de oudere onderzoekseenheden ongeveer 0,15 bedraagt.

Als we de *man/vrouw index* bekijken zien we dat vooral bij de jongere werklozen het aandeel van de vrouwen groot is, gezien hun aandeel in dat deel van de totale onderzoekspopulatie.

— Woonplaats

Tabel 5.2 geeft een overzicht van de *woonplaats* van de werklozen uit de onderzoekspopulatie en het percentage werklozen per provincie.

Tabel 5.2

Overzicht van de geografische spreiding van de werklozen

Woonplaats	Absoluut aantal	% van de werklozen	% werkloos
Antwerpen	253	24,3	44,31
Brussel	18	1,7	100,00
Limburg	174	16,7	35,15
Oost-Vlaanderen	226	21,7	39,24
Vlaams-Brabant	146	14,0	29,32
West-Vlaanderen	225	21,6	25,98

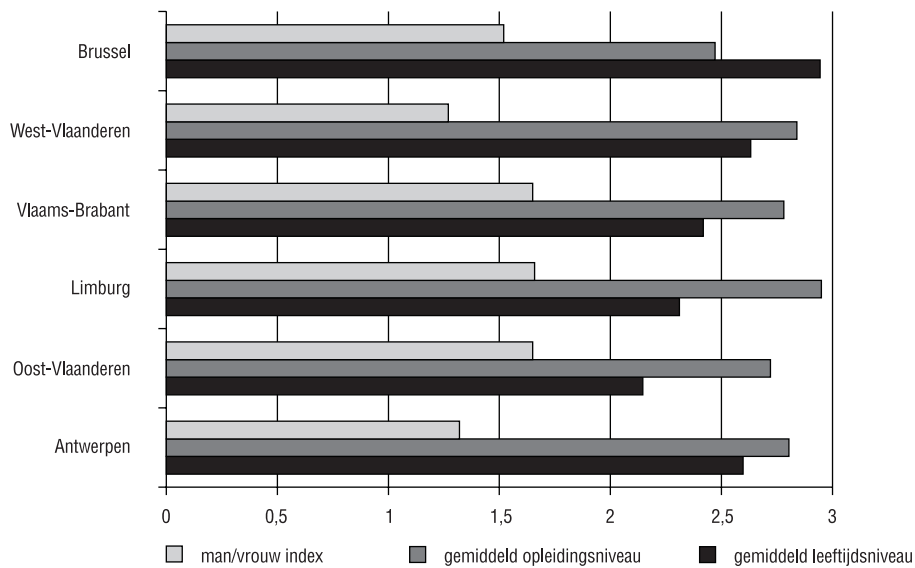
Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

Opvallend maar niet onverwacht is het feit dat de *geografische spreiding* van de werklozen volkomen tegengesteld is aan deze van de werkenden. Het grootste deel van de werklozen komt uit Antwerpen (24%), Oost-Vlaanderen (22%) en West-Vlaanderen (22%). Een klein aantal eenheden komt uit Brussel (2%).

Uiteraard heeft dit gevolgen voor de kans op werkloosheid van de onderzochte arbeidsgehandicapten in de respectievelijke provincies: Brussel niet meegerekend omwille van het klein aantal eenheden uit die provincie (18), is deze het hoogst in Antwerpen (0,44) gevolgd door Oost-Vlaanderen (0,39) en Limburg (0,35). De kleinste kans op werkloosheid hebben de arbeidsgehandicapten in Vlaams Brabant (0,29) en West-Vlaanderen (0,26).

Figuur 5.1

Overzicht van het gemiddelde opleidingsniveau, het gemiddelde leeftijdsniveau en de man/vrouw index van de werklozen per provincie



Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

De hoge kans op werkloosheid voor arbeidsgehandicapten wonende in Antwerpen blijkt nochtans niet het gevolg te zijn van hun persoonlijke karakteristieken. De figuur op de vorige bladzijde toont dit duidelijk aan. De werklozen uit Antwerpen hebben geen ongunstiger opleidings- en leeftijdsprofiel dan de anderen. Ook zijn er niet meer vrouwen in de Antwerpse deelpopulatie dan in de overige, integendeel zelfs.

Wat het gemiddelde leeftijdsniveau betreft stellen we hetzelfde vast: Oost-Vlaanderen heeft een duidelijk jongere werklozenpopulatie dan Antwerpen, Brussel en West-Vlaanderen. Limburg en Vlaams-Brabant bevinden zich tussen de twee.

De man/vrouw index bedraagt 1,6 in Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en Limburg en 1,3 in Antwerpen en West-Vlaanderen.

— Opleiding

Tabel 5.3 geeft een overzicht van de werklozen naar *opleidingsniveau*.

Onmiddellijk valt het *lage opleidingsniveau* van de deelpopulatie op: 73% van de werkloze arbeidsgehandicapten heeft een opleidingsniveau niet hoger dan lager secundair onderwijs. Ook de *kans op werkloosheid* blijkt duidelijk af te nemen met het opleidingsniveau.

Tabel 5.3

Overzicht van de werklozen uit de onderzoekspopulatie naar opleidingsniveau

Opleidingsniveau	Absoluut aantal	% van de werklozen	% werkloos	Gemiddelde leeftijd	Man/vrouw Index
Onbekend	92	8,9	3,33	2,5903	1,51
Lager onderwijs	239	22,9	34,44	3,3933	1,84
Lager sec onderwijs	540	51,8	34,57	2,0333	1,41
Hoger sec onderwijs	135	13,0	32,53	2,0814	0,82
Hoger onderwijs	25	2,4	21,93	3,1600	1,77
Ander	11	1,1	24,44	2,2727	10,00

Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

Het is eveneens opvallend dat de *gemiddelde leeftijd* van de werklozen het hoogst is in twee uiterste opleidingsniveaus. Zowel in de groep van werklozen met enkel een diploma lager onderwijs, als in de groep van werklozen met een diploma hoger onderwijs vinden we het meeste ouderen (gemiddelde leeftijdsniveau rond de 3,2).

De *man/vrouw index* verschilt sterk over de verschillende opleidingsniveaus. In de categorie hoger secundair onderwijs vinden we relatief gezien het meest aantal vrouwen terug. In deze groep van werklozen vinden we zelfs meer vrouwen dan mannen (index=0,82). In de overige categorieën vinden we meer mannen dan vrouwen terug en, de restcategorieën ander en onbekend buiten beschouwing gelaten, kunnen we dezelfde opmerking maken als voor de gemiddelde leeftijd: zowel in de groep van werklozen met enkel een diploma lager onderwijs, als in de groep van werklozen met een diploma hoger onderwijs vinden we het meeste mannen terug. Een éénduidig verband tussen het opleidingsniveau van de werklozen uit de onderzoekspopulatie en de factor geslacht is dan ook niet vast te stellen.

— Duur werkloosheid

Het *gemiddelde² niveau van de werkloosheidsduur* bedroeg 2,822 (tussen de 13 en 24 maanden). Uiteraard verbergt deze gemiddelde score grote individuele verschillen: bijna 40% van de werk-

2. De gemiddelde scores van de werkloosheidsduur werden berekend zonder de drie onderzoekseenheden met de waarde 9 (onbekend).

loze arbeidsgehandicapten is minder dan een jaar werkloos, 35% is reeds meer dan twee jaar werkloos en 12% zelfs al meer dan 5 jaar.

Tabel 5.4

Overzicht van de werklozen naar de duur van de werkloosheid

Duur werkloosheid	Waarde ³	Absoluut aantal	% van de werklozen
0-6 maanden	1	272	26,1
7-12 maanden	2	136	13,1
13-24 maanden	3	262	25,1
25-60 maanden	4	242	23,2
61 maanden of meer	5	127	12,2
Onbekend	9	3	0,3

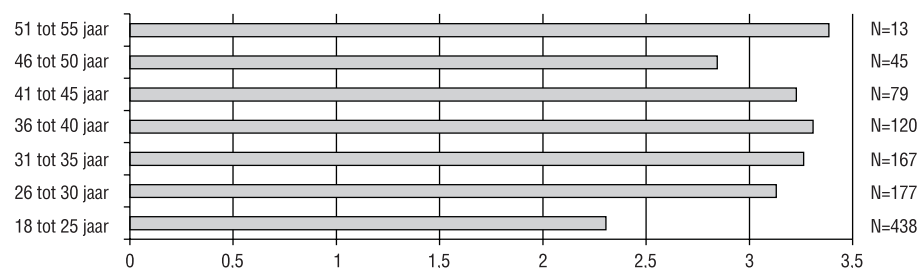
Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

De variabele *geslacht* blijkt slechts een zeer beperkte invloed te hebben op de werkloosheidsduur: de mannelijke werklozen zijn gemiddeld wel iets minder lang werkloos dan de vrouwen, maar dit verschil is minimaal (2,77 en 2,90) en statistisch niet significant. ($F=-1,5511$; $DF=1037,0$; $p=0,1212$)

Logischerwijze speelt *leeftijd* wel een rol in de werkloosheidsduur van de onderzoekseenheden. Jongeren hebben gemiddeld genomen een lagere werkloosheidsduur dan ouderen doordat zij minder kans op langdurige werkloosheid hebben door hun korter verblijf op de arbeidsmarkt. Figuur 5.2 illustreert dit. Zoals uit figuur 5.3 blijkt, is de invloed van *opleiding* op de werkloosheidsduur minder éénduidig.

Figuur 5.2

Overzicht van de gemiddelde werkloosheidsduur naar leeftijdsniveau

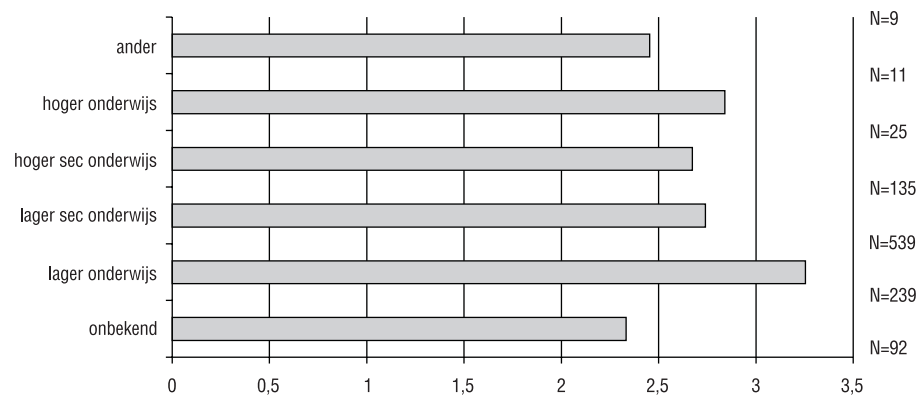


Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

3. Indien in dit rapport gesproken wordt over de gemiddelde werkloosheidsduur van bepaalde deelcategorieën van de onderzoekspopulatie, verwijst dat cijfer naar deze codes aangezien de duur van de werkloosheid van de onderzoekseenheden enkel gekend is uitgedrukt in deze categorieën.

Figuur 5.3

Overzicht van de gemiddelde werkloosheidsduur naar opleidingsniveau



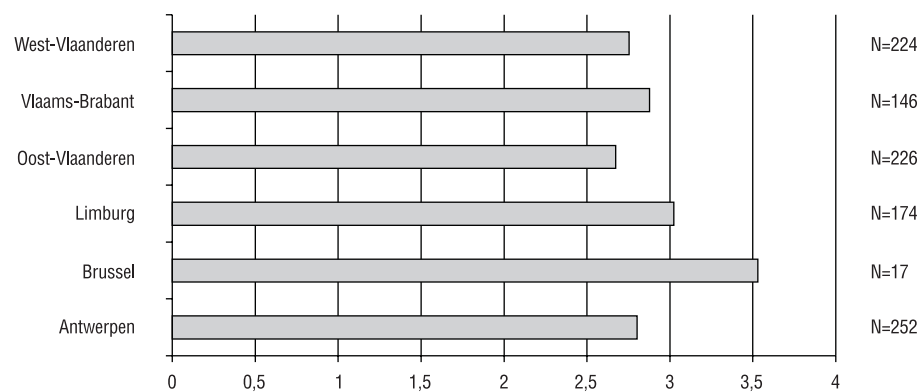
Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

Logischerwijze zouden we kunnen veronderstellen dat mensen met een laag opleidingsniveau meer kans op werkloosheid en dus ook meer kans op een langere werkloosheidsduur hebben. Dit blijkt echter niet helemaal correct te zijn. Werklozen met enkel een diploma lager onderwijs hebben zoals verwacht wel de langste gemiddelde werkloosheidsduur (3,24), maar mensen met een diploma hoger onderwijs blijken gemiddeld ongeveer even lang werkloos te zijn als mensen met een diploma lager of hoger secundair onderwijs.

Als we de gemiddelde werkloosheidsduur van de werkloze onderzoekseenheden berekenen per provincie van hun woonplaats, dan vinden we daartussen geen substantiële verschillen.

Figuur 5.4

Overzicht van de gemiddelde werkloosheidsduur per provincie



Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

In figuur 5.4 springt enkel de hogere waarde voor werklozen wonende in Brussel in het oog (3,53), maar dat moet voorzichtig geïnterpreteerd worden omwille van het gering aantal elementen uit Brussel (17).

De waarden van de overige provincies schommelen tussen de 2,65 (Oost-Vlaanderen) en 3,02 (Limburg).

2. De (nog) niet-actieven

Een groot gedeelte van de arbeidsgehandicapten, in totaal 2 180 (40% van de totale populatie)⁴ bleek noch bij RVA, noch bij RSZ gekend. In dit deel behandelen we de (schaarse) informatie die we van deze mensen hebben op basis van gegevens uit het rijksregister.

Waarschijnlijk gaat het hier voor een deel om schoolverlaters die in de referteperiode (juni 1997) nog niet ingeschreven waren bij de RVA (het feit dat er in het deelbestand 1997 meer niet-actieven zijn dan in het deelbestand 1996 wijst daarop, aangezien de RVA bestanden werden geraadpleegd in juni 1997). In ieder geval zijn het allemaal arbeidsgehandicapten die een positieve beslissing tot bijstand kregen van het Vlaams Fonds maar die (nog) geen werk vonden en ook (nog) geen recht hebben op werkloosheidsvergoeding (of tot een van de andere categorieën werklozen behoren, cf. supra).

2.1 Persoonskenmerken

— Geslacht

63,5% van de niet-actieven zijn mannen, 36,5% vrouwen. Dit levert een *man/vrouw index* op van 1,73. Deze ligt iets lager dan de index in de overige deelpopulaties. De vrouwen uit de onderzoekspopulatie hebben dan ook een iets hogere kans om in deze categorie te vallen dan de mannen. (0,42 t.o.v. 0,40)

— Leeftijd

Tabel 5.5 geeft een overzicht van het *leeftijdsniveau* van de niet-actieven.

Ook in deze deelpopulatie situeert de grootste groep van de eenheden (46%) zich in de laagste categorie (18-25 jaar). Het aantal eenheden per categorie daalt vervolgens gradueel met de stijging van het leeftijdsniveau.

De kans op *non activiteit* blijkt niet erg te variëren naargelang het leeftijdsniveau: deze schommelt binnen elke leeftijdscategorie rond de 40%.

4. Zoals eerder reeds gesteld stellen we wel een verklaarbaar verschil vast tussen de deelpopulaties 1996 en 1997.

Tabel 5.5

Overzicht van de niet actieven naar leeftijdsniveau

Leeftijd	Absoluut aantal	% van de niet actieven	Kans op non activiteit
18 tot 25 jaar	1006	46,1	43,78
26 tot 30 jaar	298	13,7	36,93
31 tot 35 jaar	288	13,2	37,31
36 tot 40 jaar	267	12,2	42,65
41 tot 45 jaar	184	8,4	38,25
46 tot 50 jaar	98	4,5	37,55
51 tot 55 jaar	39	1,8	38,24

Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

— Opleiding

Tabel 5.6

Overzicht van de verdeling van de niet actieven

Opleidingsniveau	Absoluut aantal	% van de niet actieven
Onbekend	1271	58,3
Lager onderwijs	224	10,3
Lager sec onderwijs	486	22,3
Hoger sec onderwijs	141	6,5
Hoger onderwijs	48	2,2
Ander	10	0,5
Onbekend	7	0,3

Bron: Eigen berekeningen, Kruispuntbank

Voor meer dan 40% van deze mensen blijkt de RVA over gegevens van opleiding te beschikken, d.w.z. dat deze mensen ooit werkloos zijn geweest.

Ook bij deze groep valt de lage scholingsgraad op van de arbeidsgehandicapten, slechts 8,7% heeft een diploma hoger secundair onderwijs of hoger onderwijs.

3. Besluit

Volgende elementen komen uit de analyse van de *werkloze* deelpopulatie naar voren:

- 19,5% van de onderzochte arbeidsgehandicapten blijkt werkloos te zijn.
- De vrouwen uit de populatie hebben meer kans op werkloosheid dan de mannen. (0,39 ten opzichte van 0,29)
- Jongeren blijken meer kans op werkloosheid te hebben dan ouderen.

- De kans op werkloosheid is het hoogst in Antwerpen (0,44) en het kleinst in West-Vlaanderen (0,26). Deze verschillen zijn niet te wijten aan onderzochte persoonlijkheidskenmerken van de arbeidsgehandicapten zoals opleiding, leeftijd of geslacht.
- De kans op werkloosheid daalt naarmate het opleidingsniveau stijgt.
- Het gemiddelde niveau van de werkloosheidsduur bedraagt net geen 3. (meer dan één minder dan twee jaar)
- De gemiddelde werkloosheidsduur blijkt niet te worden bepaald door geslacht, opleiding of woonplaats.
- Leeftijd blijkt wel een invloed te hebben: hoe ouder de onderzoekseenheden hoe groter de kans op een langere werkloosheid.

Wat de analyse van de *niet-actieve* deelpopulatie betreft, stellen we vast:

- Een groot deel van de onderzoekspopulatie (40%) blijkt niet ingeschreven bij de RSZ noch bij de RVA en kunnen we als niet-actief beschouwen.
- De man/vrouw index bedraagt 1,73. Deze ligt iets lager dan de index in de overige deelpopulaties. De vrouwen uit de onderzoekspopulatie hebben dan ook een iets hogere kans om in deze categorie te vallen dan de mannen (0,42 t.o.v. 0,40).
- Ook in deze deelpopulatie situeert de grootste groep van de eenheden (46%) zich in de laagste leeftijdscategorie (18-25 jaar). Het aantal eenheden per categorie daalt vervolgens gradueel met de stijging van het leeftijdsniveau.
- Uit gegevens in verband met opleiding blijkt dat meer dan 40% van deze mensen ooit werkloos waren.
